

BLED: SOCIOKULTURNI ASPEKTI RESTRUKTURIRANJA I KONVERZIJE OBRANE

Na Bledu je od 9. do 12. srpnja 1998. održan međunarodni *workshop Sociocultural Aspects of Defence Restructuring and Conversion* u organizaciji Ljubljanskoga sveučilišta i COST A10 projekta. Sudjelovalo je tridesetak znanstvenika i stručnjaka iz cijele Europe s namjerom da približe različite aspekte restrukturiranja oružanih snaga na kraju dvadesetoga stoljeća, ali i njihovu percepciju. Referat pod nazivom: "Problems of Armed Forces Restructuring in Post War period - Case Croatia" (autori O. Žunec, S. Tatalović i T. Kulenović) bio je hrvatski prilog skupu.

Suradnja putem COST programa započela je 1971. na konferenciji kojoj su prisustvovali ministri znanosti i tehnologije iz 19 početnih članica COST programa. Od tada je COST proširivan i danas broji 28 zemalja članica, među kojima je i Hrvatska. COST je utemeljio europsku znanstvenu suradnju, a zamišljen je kao fleksibilan skup aranžmana koji omogućuju različitim nacionalnim organizacijama, institutima, sveučilištima i industriji da udruže snage i koncentriraju napore na različitim poljima znanstvenih i industrijskih istraživanja.

U okviru COST programa je i COST A 10 program koji se odvija u sferi društvenih znanosti. Temeljni cilj COST-a A 10, prema osnivačkom *Memorandumu o razumijevanju* je ostvarivanje društvenih i ekonomskih koristi koje proizlaze iz restrukturiranja obrane i konverzije što se namjerava postići kreiranjem dodatnih vrijednosti već postojećim nacionalnim istraživanjima o ekonomskim, društvenim tehnološkim i kulturalnim elementima koji oblikuju ovaj proces.

Na skupu, teme su bile posvećene konverziji i odnosile su se na uporabu resursa (Michael Brzoska), na pitanja ekonomske strategije u procesu konverzije (Wally Struys), restrukturiranje obrambene industrije (Claude Serfati), regionalne aspekte konverzije (Jussi S Jauhiainen), utjecaje globalizacije potaknute završetkom "hladnog rata" (Pierangelo Isernia), obrasce civilno-vojnih odnosa u Finskoj i baltičkim zemljama (Arto Nokkala), na sigurnosne tranzicije Slovenije (Marjan Malešič), uloge tehnologije u poslovima sigurnosti (Mark Elam), te globalne teme poput potrebe za oblikovanjem nove geopolitičke metafore (Richard Ek) i oblikovanja vojnih organizacija u post-modernom svijetu (Philippe Manigart). Riječ je bila o kombiniranju vojne stabilnosti i drastičnih rezanja vojnih troškova kod novih europskih suverenih država (Lutz Unterseher), promjenama u razmišljanju vojnika u Mađarskoj (Zoltan Lazslo Kiss), vojnoj tranziciji i restrukturiranju u Španjolskoj (Diego Torrente), te o percepciji vojnika u ratu i miru (Maja Garb). U okviru skupa je predstavljena i knjiga Tarje Cronberg *Welfare in Warfare: The Social World of Russian Military Technology*.

Workshop Sociocultural Aspects of Defence Restructuring and Conversion predstavljao je vrlo zanimljiv i informativan skup s preglednim uvidom u sadašnje stanje europske obrane i probleme s kojim se susreću europske zemlje u post-hladnoratovskom razdoblju tranzicije i restrukturiranja obrambenih sustava. Na skupu su se mogle uočiti i razlike između Hrvatske i ostatka Europe, s obzirom da je Hrvatskoj

još uvijek glavni sigurnosni problem mogućnost novog ratnog sukoba, dok je glavni tranzicijski proces usmjeren na prelazak iz ratnoga u mirnodopsko stanje. Pitanje sigurnosti europske zemlje shvaćaju mnogo šire, usmjerene su na obranu od prirodnih i tehnoloških katastrofa, te brojne druge civilne aspekte sigurnosti. Neposredna ratna ugroza mnogo je niže locirana na europskoj ljestvici sigurnosnih aspekata, nego što je to slučaj u Hrvatskoj. Hrvatska, opet, dijeli mnoge probleme europskih postkomunističkih zemalja u tranziciji, čija pozitivna iskustva u provođenju tog procesa mogu primijeniti i hrvatski stručnjaci.

Na kraju, valja pohvaliti Centar za obrambena istraživanja koji djeluje u okviru Instituta za društvena istraživanja, Fakulteta društvenih znanosti Ljubljanskog sveučilišta na odličnoj organizaciji i provođenju *workshopa*. Visoka razina razvijenosti defendologije što ju njeguju kolege iz susjedne zemlje, istraživanja i izdavačka djelatnost upućuju na kod nas manje poznat aspekt slovenske znanosti i kao nužan korak nameću pokretanje intenzivnije suradnje koja može biti vrlo plodonosna i za Hrvatsku i za Sloveniju.

R. I.